

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

ПРОГРАМА

ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

на здобуття ступеня бакалавра

за спеціальністю 022 «Дизайн»,

023 «Образотворче мистецтво»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного випробування з української мови та літератури призначена для підготовки до вступу на денну (заочну) форму навчання ОКР бакалавра за напрямками «Дизайн», «Образотворче мистецтво». Предмет «Українська мова та література» є обов'язковим непрофільним конкурсним предметом. Мінімальна кількість балів з української мови та літератури для допуску до участі в конкурсі становить 124 бали.

Програму з української мови та літератури для абітурієнтів 2018 року розроблено з урахуванням Програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури, затвердженої МОН України.

Матеріал програми «Українська мова та література» розподілено за такими розділами:

Українська мова: Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Будова слова. Словотвір. Морфологія. Синтаксис. Стилїстика. Розвиток мовлення.

Українська література: Усна народна творчість. Давня українська література. Література кінця XVIII – початку XX ст. Література XX ст. Твори письменників-емігрантів. Сучасний літературний процес.

Зважаючи на варіантність програм з української літератури для загальноосвітніх навчальних закладів, до програми внесено персоналії письменників і художні твори, інваріантні для всіх загальних програм.

Вступний екзамен з української мови та літератури абітурієнти складають у формі тестів. Він вимагає з української мови:

- ґрунтовних знань з сучасної української мови (знання теоретичного матеріалу, правил та вміння наводити приклади);
- виявлення обізнаності з проблемами розвитку української мови на сучасному етапі, з функціонуванням української мови як державної;
- навичок аналізу явищ сучасної української мови з огляду на історію її становлення і розвитку, доповнення відповіді історичними коментарями;
- вміння вільно орієнтуватись у синтаксичному розборі запропонованого в екзаменаційному білеті речення;
- володіння методикою лексичного, етимологічного, фонетичного, морфемного, словотвірного, морфологічного розборів виділених у тексті слів.

Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учасників тестування з української літератури:

- знати особливості розвитку української літератури в різні історичні періоди;
- знати імена представників того чи іншого літературного періоду;
- знати авторів вивчених творів;
- орієнтуватися в основних стильових тенденціях літератури того чи іншого історичного періоду;
- знати основні літературні напрями, течії (угруповання, школи), їх представників;
- розуміти ідейні та мистецькі засади, що об'єднували представників того чи іншого угруповання або школи;
- знати основні відомості про життя й творчість письменників;
- знати зміст художніх творів, що увійшли до переліку;
- ідентифікувати героя, подію тощо за авторською характеристикою, назвою твору, фрагментом з твору;
- визначати місце й роль митця в літературному процесі доби;

- знати основні теоретико-літературні поняття, передбачені програмою;
- уміти визначати в запропонованих творах тропи, передбачені програмою;
- аналізувати літературний твір чи його уривок;
- визначати найхарактерніші ознаки літературних напрямків і течій;
- визначати найхарактерніші особливості літературного процесу певного періоду та ознаки індивідуального стилю митців;
- порівнювати літературні явища.

ЗМІСТ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ

Алфавіт. Наголос. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування *у-в, і-й*. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Сполучення *йо,ьо*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *nn* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови.

2. ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ФРАЗЕОЛОГІЯ

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна,

розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

3. БУДОВА СЛОВА. СЛОВОТВІР

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

4. МОРФОЛОГІЯ

4.1. Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок (у власних чоловічих та жіночих іменах).

4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників.

4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*). Безособові дієслова. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но*, *-то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот

4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о*, *-е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

4.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.

Частка як службова частина мови. Правопис часток

4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

5. СИНТАКСИС

5.1. Словосполучення

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

5.2. Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертань).

5.2.1. Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком.

5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.

5.2.3. Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові,

узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

5.2.4. Просте ускладнене речення

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні. \

5.2.5. Складне речення

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

5.2.5.1. Складносурядне речення

Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

5.2.5.2. Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

5.2.5.3. Безсполучникове складне речення

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

5.2.5.4. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

6. СТИЛІСТИКА

Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

7. РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ

Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

з української мови

Основні:

1. Авксентьев Г.Г., Калашнік В.С., Ужченко В.Д. Фразеологія сучасної української мови. – Харків, 1997.
2. Авраменко О.М. Блажко М.Б. Українська мова та література: Збірник завдань у тестовій формі: II частина. – К.: Грамота, 2015.
3. Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі: I частина. – К.: Грамота, 2015.
4. Алефіренко М.Ф. Теоретичні питання фразеології. – Харків, 1987.
5. Безпояско О.К., Городенська К.Г. Морфеміка української мови. – К., 1987.
6. Безпояско О.К., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Граматика української мови. Морфологія. – К., 1993.
7. Білецька О.М. Українська мова. Комплексна підготовка до ЗНО та ДПА. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2016.
8. Білецька О.М. Українська мова: Тестові завдання. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010.
9. Ващенко В.С. Слово та його значення. Посібник з лексикології. – Дніпропетровськ, 1976.
10. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис. – К., 1993.
11. Горпинич В.О. Українська морфологія: навчальний посібник. – Дніпропетровськ, 2002.
12. Горпинич В.О. Українська словотвірна дериватологія. – Дніпропетровськ, 1998.
13. Грищенко А.П., Мацько Л.І. і ін. Сучасна українська літературна мова. – К., 1997.
14. Дятчук В.В., Пустовіт Л.О. Семантична структура і функціонування лексики української мови. – К., 1983.

15. Жовтобрюх В.Ф. Українська мова і література. Типові тестові завдання. – К.: Літера ЛТД, 2014.
16. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Морфологія: Монографія. – Донецьк., 1996.
17. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія. – Донецьк, 2001.
18. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови. – К., 1995.
19. Карпенко Ю.О. Фонетика і фонологія сучасної української мови : навч. посібник для студентів філологічних факультетів. – Одеса, 1996.
20. Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – К., 1998.
21. Кубішин Л.А., Олійник Л.А. Українська література. Готуємось до зовнішнього незалежного оцінювання. – Харків: Підручники і посібники, 2010.
22. Куриліна О.В., Земляна Г.І. Українська мова та література: довідник, тестові завдання. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2016
23. Лисиченко Л.А. Лексикологія сучасної української літературної мови. Семантична структура слова. – Харків, 1977.
24. Лисиченко Л.А., Маленко О.О. Українська мова. Практикум. 10-11 класи. – Харків: Основа, 2008.
25. Лісняк Н., Бабій І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. – К., 2006 г.
26. Синтаксис СУЛМ: Проблемні питання: Навчальний посібник/ І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К., 1994.
27. Словотвір сучасної української літературної мови. – К., 1999.
28. Сучасна українська літературна мова / Ж.В. Колоїз, Н.М. Малюга, В.В. Явір. – К., 2006.

29. Сучасна українська літературна мова / За ред. А.П.Грищенка. – К.: Вища шк., 1993.
30. Сучасна українська літературна мова / За ред.. М.Я.Плющ. К., 1994.
31. Сучасна українська літературна мова. Лексика і Фразеологія / За заг. ред. І.К.Білодіда. – К., 1973.
32. Сучасна українська мова. Синтаксис: Підручник / За ред. О.Д. Пономаріва. – К., 1994.
33. Теоретична морфологія української мови: Академ. граматика укр. мови / І.Вихованець, К. Городенська; За ред. І. Вихованця. – К., 2004.
34. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія. – К., 1981.
35. Українська мова: Особливості практичного застосування/ Л.П. Гнатюк, О.В. Бас-Кононенко. – К., 2006.
36. Форми навчання в школі / За ред. Ю.І. Мальованого. – К., 1992.
37. Христіанінова Р.О. Просте речення в шкільному курсі рідної мови: Посібник для вчителя. – К., 1991.
38. Шульжук К.Ф. Синтаксис сучасної української літературної мови. – К., 2003.

Додаткові:

1. Арполенко Г.П., Городенська К.Г., Щербатюк Т.Х. Числівники української мови. – К., 1980.
2. Багмут А.Й. Семантика і інтонація в українській мові. – К., 1991.
3. Вихованець І.Р. Прийменникова система української мови. – К., 1980.
4. Вихованець І.Р. Система відмінків української мови. – К., 1987.
5. Возний Т.М. Словотвір дієслів в українській мові. – Львів, 1981.
6. Гнатюк Г.М. Дієприкметник у сучасній українській літературній мові. – К., 1982.
7. Загнітко А.П. Дієслівні категорії в синтагматиці й парадигматиці. – К., 1990.

8. Загнітко А.П. Система і структура морфологічних категорій сучасної української мови (проблеми теорії). – К., 1993.
9. Загнітко А.П. Функції граматичних форм роду // Укр. мова і літ. в шк. – 1990. – № 6. – С.50-54.
10. Клименко Н.Ф. і ін. Формалізовані основи семантичної класифікації лексики/ Н.Ф. Клименко, М.М.Пещак, І.Ф.Савченко. – К., 1982.
11. Клименко Н.Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові. – К., 1984.
12. Коломієць М.П., Регушевський Є.С. Словник фразеологічних синонімів / За ред. В.О.Винника. – К., 1988.
13. Перебийніс В.С. Кількісні та якісні характеристики системи фонем сучасної української літературної мови. – К., 1970.
14. Русанівський В.М. Закономірності розвитку значення слова// Українська мова і література в школі. – 1981. – №4. – С. 27 – 36.
15. Стріха А.Л., Гуревич А.Ю. Цікава граматики: Посібник для вчителя. – К., 1991.
16. Тоцька Н.І. Голосні фонемі української літературної мови. – К., 1973.
17. Труб В.М. Явище «суржику» як форма просторіччя в ситуації двомовності // Мовознавство. – 2000. – №1. – С. 46 – 58.
18. Шевчук О.С. Семантичні можливості граматичних форм способу дієслова в сучасній українській літературній мові // Семантика і функції граматичних структур. – К., 1991.
19. Шевчук О.С., Юхименко О.В. Образно-експресивне вживання часових форм дієслова в українській мові // Українська мова. Теорія і практика. – К., 1993.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. УСНА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових і родинно-побутових пісень. Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри», «За світ встали козаченьки». Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль...». Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла».

2. ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги). «Слово про похід Ігорів». Григорій Сковорода. «De libertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та Шершень», афоризми.

3. ЛІТЕРАТУРА КІНЦЯ ХVІІІ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка». Григорій Квітка-Основ'яненко. «Маруся». Тарас Шевченко. «Катерина», «Гайдамаки», «Сон» («У всякого своя доля»), «Кавказ», «І мертвим, і живим...», «Заповіт». Пантелеймон Куліш. «Чорна рада». Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я». Панас Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?». Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля». Іван Франко. «Гімн», «Чого являєшся мені у сні?», «Мойсей».

4. ЛІТЕРАТУРА ХХ СТОЛІТТЯ

Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo». Ольга Кобилянська. «Земля». Леся Українка. «Contra spem spero», «Лісова пісня». Микола Вороний. «Блакитна Панна». Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..». Павло Тичина. «О панно Інно», «Пам'яті тридцяти», «Ви знаєте, як липа шелестить». Максим Рильський. «Молюсь і вірю...». Микола Зеров. «Київ – традиція». Микола Хвильовий. «Я (Романтика)». Юрій Яновський. «Дитинство». Володимир Сосюра. «Любіть Україну!». Валер'ян Підмогильний. «Місто». Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом». Богдан-Ігор Антонич. «Різдво». Олександр Довженко. «Україна в огні», «Зачарована

Десна». Андрій Малишко. «Пісня про рушник». Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти – людина?», «Задивляюсь у твої зіниці». Олесь Гончар. «Залізний острів». Григій Тютюнник. «Три зозулі з поклоном». Василь Стус. «Як добре те, що смерті не боюсь я», «О земле втрачена, явися!..». Іван Драч. «Балада про соняшник». Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Українське альфреско», «Маруся Чурай».

5. ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ-ЕМІГРАНТІВ

Іван Багряний. «Тигролови». Євген Маланюк. «Стилет чи стилос?».

6. СУЧАСНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС

Загальний огляд, основні тенденції. Постмодернізм як літературне явище.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

з української літератури

Основні:

1. Авраменко О.М. Українська література: Міні-конспекти для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. – К.: Грамота, 2015.
2. Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література: Збірник завдань у тестовій формі: II частина. – К.: Грамота, 2015.
3. Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі: I частина. – К.: Грамота, 2015.
4. Аврасенко О.М. Українська література: Хрестоматія для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. – К.: Грамота, 2016.
5. Білоус П.В. Історія української літератури XI-XVIII ст.: Навч. посіб. – К., 2009.
6. Борзенко О.І. Біографії українських письменників. – Харків: Веста, 2007.
7. Витвицька С.В. Українська література: Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2016.
8. Возняк М.С. Історія української літератури: В 2-х т. – Львів, 1992. – Т.1; – Львів, 1994. – Т. 2.
9. Глазова О. П., Кузнєцов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Педагогічна преса, 2005. – 288 с.
10. Глазова О. П., Кузнєцов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Педагогічна преса, 2006. – 288 с.
11. Грицай М.С., Микитась В.Л., Шолом Ф.Я. Давня українська література: Підручник. – 2-е вид. – К., 1989.
12. Гром'як Р. Давнє і сучасне: Вибрані статті з літературознавства. – Тернопіль, 1997.
13. Грушевський М. Історія української літератури: В 6 т. – Т. 1 / Упор. В.Яременко; Авт. передм. Н.Кононенка; Приміт. Л.Дунаївської. – К., 1993.

14. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискусія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. – Львів, 1997.
15. Єфремов С. Історія українського письменства. Від початків до Костомарова. – К. – Лейпціг, 1919. Фотопередрук у Мюнхені 1989 р.
16. Живиця: Хрестоматія української літератури ХХ століття. У 2 кн. / Упор. М.Конончук, Н.Бондар, Т.Конончук. – К., 1998.
17. Історія української літератури (Перші десятиріччя ХІХ століття): Підручник / П.П. Хропко, О.Д.Гнідан, П.І.Орлик та ін. –К., 1992.
18. Історія української літератури 70-90-х рр. ХІХ ст.: У 2 т. / За ред. О.Гнідан. – К., 1999.
19. Історія української літератури ХІХ ст.: У 2 кн. / За ред. М.Г. Жулинського. – К., 2006.
20. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. Підручник / За ред. В.Г.Дончика. – К., 1998.
21. Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ ст.: У 2 кн. / За ред. О.Д.Гнідан. – К., 2005.
22. Історія української літератури. У 2 т. / За ред. І.Дзевєріна. – К., 1988.
23. Історія української літератури. ХІХ століття: У 3 кн. / За ред М.Т.Яценка. – К., 1997.
24. Кирилюк Є.П. Тарас Шевченко: Життя і творчість. – К., 1964.
25. Кононенко П.П. Українська література: Проблеми розвитку. – К., 1994.
26. Куриліна О.В., Земляна Г.І. Українська мова та література: довідник, тестові завдання. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2016.
27. Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість: Підручник. – К., 2006.
28. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – 2-е вид., перероб. і доп. – К., 1999.
29. Павлюк М.М. Творчий метод і поетика Т.Шевченка. – К., 1980.

30. Полек В.Т. Історія української літератури Х–XVII століть: Навч. посібник. – К., 1994.
31. Сивачук Н. Український дитячий фольклор: Підручник. – Вид. 2-е, випр., – К., 2009.
32. Сліпушко О. Софія Київська: Українська література Середньовіччя: доба Київської Русі (X–XIII століття). – К., 2002.
33. Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики XX ст.: У 3 кн. / Упор. В.Яременко, Є.Федоренко. – К., 1993 – 1994.
34. Чижевський Д.І. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). – Тернопіль, 1994.
35. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. – К.: Освіта, 2006. – 254 с.
36. Ющук І. П. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. – К.: Арт-Освіта, 2004. – 288 с.
37. Ющук І. П. Рідна мова: Підруч. для 8 кл. – К.: Арт-Освіта, 2004. – 256 с.

Додаткові:

1. Агеєва В.П. Українська імпресіоністична проза. – К., 1994.
2. Бабишкін О. Володимир Самійленко. – К.: Держлітвидав України, 1963.
3. Білецький О. Літературно-критичні статті. – К., 1990.
4. Василь Стефаник – художник слова / Ред. В.В.Грещук, В.Л.Кононенко, С.І.Хороб. – Ів.-Франківськ: Плай, 1996.
5. Гнідан О.Д. Василь Стефаник: Життя і творчість. – К., 1991.
6. Грицюта М.С. Художній світ Василя Стефаника. – К., 1982.
7. Демченко І. Особливості поетики Ольги Кобилянської. – К., 2001.
8. Жулинський М. Наближення: Літературні діалоги. – К.: Дніпро, 1986.
9. Жулинський М.Г. Із забуття – в безсмертя. – К., 1990.
10. Калениченко Н.Л. Михайло Коцюбинський: Нарис життя і творчості. – К.: Дніпро, 1984.

11. Коломієць В., Коломієць Т. Образ матері і дитини у творчості Тараса Шевченка // Українська мова та література: Посібник для вчителів – словесників, студентів – філологів, вступників до вузів. – К., 1996.
12. Костюченко В.А. Степан Васильченко: Життя і творчість. – К., 1978.
13. Кузнецов Ю.Б. М.Коцюбинський – імпресіоніст. – К., 1997.
14. Кузнецов Ю.Б. Поетика прози Михайла Коцюбинського. – К., 1989.
15. Лисовский А.В. Изучение лирики в школе. - К.: Рад. школа, 1987. - 191 с.
16. Лісовський А.В. До питання аналізу ліричного твору // УМЛШ. – 1978. – № 8.
17. Маранцман В.Г. Анализ литературного произведения и читательское восприятие школьников. - Л.: ЛГПИ. - 176 с.
18. Матеріали до вивчення історії української літератури. В 5 т. – К., 1961.
19. Машенко Л.Н. Слово, музика, образ. - К., 1982. - 96 с.
20. Мишанич О. Повернення. Літературно-критичні статті і нариси . – К., 1993.
21. Нахлік Є.К. Українська романтична проза 20-60-х рр. ХІХ ст. – К., 1988.
22. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – 2-е вид., перероб. і доп. – К., 1999.
23. Пархомик Р.Я. По дорозі в казку українського модернізму. – К., 1997.
24. Пелипейко І.А. Вивчення ліричних творів у 8-10 класах. - К.: Рад. шк., 1982.
25. Пізнавально-виховне завдання для формування умінь аналізувати образ-персонаж. - К.: Рад. школа. 1988. - 25 с.
26. Погребенник Ф.П. Сторінки життя і творчості Василя Стефаника. – К., 1980.
27. Поліщук Ф.М. Український фольклор. Давня українська література. Практичні заняття: Навч. посібник. – К., 1991.
28. Проблеми історії та теорії української літератури кінця ХІХ – поч. ХХ ст. – К., 1991.
29. Рева Г.С. Вивчення прози в середній школі. - К., 1965. -101 с.

30. Рисак О. Мелодії і барви слова: Проблеми синтезу мистецтв в українській літературі кінця ХІХ - початку ХХ століття. – Луцьк, 1996.
31. Рудяков Н.А. Стилистический анализ художественного произведения. - К., 1977. - 52 с.
32. Семенчук І. Як вивчати біографію письменника. Література учить жити. - К., 1968.
33. Сидоренко Г.К. Як читати і розуміти художній твір. - К.: Рад. шк. 1989. - 126 с.
34. Українські поети-романтики 20-40-х рр. ХІХ ст. / Вступ. стаття І.Айзенштока. – К., 1968.
35. Федченко П.М. Літературна критика на Україні першої половини ХІХ ст. – К., 1982.
36. Фролова К.П. Аналіз художнього твору. - К.: Рад. письм., 1975. - 174 с.
37. Хропко П. Анатолій Свидницький / Свидницький А. Роман. Оповідання. Нариси. – К., 1985.
38. Цимбалюк В.І. Аналіз художнього твору у 7 класі. - К., 1983.
39. Черкашин Р.А. Робота читця над художнім твором. - К., 1958. - 124 с.
40. Юрійчук М.І. Івашкевич З.А. Юрій Федькович: Семінарій. – К., 1981.

ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕСТУ

З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Загальна кількість завдань тесту – 26.

На виконання тесту відведено 120 хвилин.

Тест з української мови і літератури складається із завдань трьох форм:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№1–20). До кожного із завдань подано чотири або п'ять варіантів відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт вибрав і позначив правильну відповідь у бланку відповідей.

2. Завдання на встановлення відповідності (№21–25). До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами

(праворуч). Щоб виконати завдання, необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари). Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт правильно зробив позначки на перетинах рядків (цифри від 1 до 4) і колонок (букви від А до Д) у таблиці бланка відповідей.

3. Завдання з розгорнутою відповіддю (№26). Завдання цієї форми передбачає створення абітурієнтом власного аргументативного висловлення на дискусійну тему.

Схеми оцінювання завдань тесту з української мови і літератури:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюється в 0 або 2 тестовий бал: 2 бали, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді не надано.

2. Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) оцінюється в 0, 2, 4, 6 або 8 тестових бали: 2 бали за кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару); 0 балів, якщо не вказано жодної правильної логічної пари або відповіді на завдання не надано.

3. Завдання з розгорнутою відповіддю оцінюється від 0 до 20 тестових балів за критеріями змісту та мовного оформлення:

1. Теза: 0, 1 або 2 тестових бали.

2. Аргументи: 0, 1 або 2 тестових бали.

3а. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва: 0, 1 або 2 тестових бали.

3б. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя: 0, 1 або 2 тестових бали.

4. Логічність, послідовність: 0, 1 або 2 тестових бали.

5. Висновок: 0, 1 або 2 тестових бали.

6а. Орфографія та пунктуація: 0, 1, 2, 3 або 4 тестових бали.

6б. Лексика, граматики та стилістика: 0, 1, 2, 3 або 4 тестових бали.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тесту з української мови і літератури, – 100.

Підсумковий бал (+100) визначається за такою шкалою:

100-123 бали – оцінка «незадовільно»;

124-158 балів – оцінка «задовільно»;

159-180 балів – оцінка «добре»;

181-200 балів – оцінка «відмінно».

Під час виконання екзаменаційного завдання абітурієнт має право зробити тільки одне виправлення. Інші виправлення вважаються неправильною відповіддю.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ З РОЗГОРНУТОЮ ВІДПОВІДДЮ (ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЕННЯ) З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Зміст власного висловлення оцінюють за шістьма критеріями (1, 2, 3а, 3б, 4 та 5), як показано в таблиці 1.

Таблиця 1.

Критерії	Змістовний вияв критерію	Бали
1. Теза	Учасник вправно формулює тезу	2
	Учасник не формулює тези вправно	1
	Учасник не формулює тези або формулює тезу, яка не відповідає запропонованій темі	0
2. Аргументи	Учасник наводить принаймні два доречні й переконливі аргументи	2
	Учасник наводить принаймні один доречний аргумент. Аргументи дублюють один одного, тобто другий аргумент перефразовує зміст першого. Один з аргументів не є доречним стосовно сформульованої тези.	1
	Учасник не наводить жодного аргументу або наведені аргументи не є доречними.	0
	3а.	Один з аргументів підкріплено принаймні один розгорнутим,

Приклад із літератури чи інших видів мистецтва	добре поясненим прикладом з художньої літератури чи інших видів мистецтва	
	Немає мотивації наведення прикладу. Приклад не конкретизований через художній образ. У прикладі є фактичні помилки.	1
	Прикладу з літератури чи інших видів мистецтва немає або він не є доречним.	0
3б. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя	Учасник наводить принаймні один доречний приклад або з історії, або із суспільно-політичного життя, або з власного життя.	2
	Немає мотивації наведення прикладу, приклад не конкретизований, у прикладі є фактичні помилки	1
	Прикладу з історії, суспільно-політичного чи власного життя немає або він не є доречним.	0
4. Логічність, послідовність	Висловлення демонструє зосередженість на обговорюваній проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність викладу)	2
	У роботі є порушення логічності, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки	1
	Логіки викладу, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки немає	0
5. Висновок	Висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої теми, аргументів і прикладів	2
	Висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами	1
	Висновку немає: висновок не відповідає сформульованій у власному висловленні тезі; висновок не пов'язаний з аргументами та прикладами	0

Мовне оформлення власного висловлення оцінюють за двома критеріями (ба та бб), як показано в таблицях 2 і 3.

Таблиця 2

Критерій	Кількість помилок	Бали
ба. Орфографія та пунктуація	0-1	4
	2-6	3
	7-11	2
	12-16	1
	17 і більше	0

Таблиця 3

Критерій	Кількість помилок	Бали
бб. Лексика, граматики та стилістика	0-1	4
	2-4	3
	5-7	2
	8-10	1
	11 і більше	0

Під час оцінювання орфографічної й пунктуаційної нормативності роботи дві **негрубі** помилки рахують як одну **грубу**. До не грубих зараховують такі помилки:

- ✓ у написанні великої літери в складних власних назвах;
- ✓ у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
- ✓ у випадках нерозрізнення не/ні (не хто інший/ніхто інший...);
- ✓ у випадках, коли замість одного розділового знака поставлений інший;
- ✓ у пропуску одного зі сполучених розділових знаків або в порушенні їхньої послідовності.

Негрубу орфографічну й не грубу пунктуаційну помилки не сумують і не зараховують, як **одну грубу**.

Систематичне порушення норм милозвучності (**три і більше** випадків порушення на одне з правил: **у-в, і-й-та**) рахують як **одну стилістичну помилку**.